

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **G. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2019, č. j. OAM-439/ZA-ZA04-K07-PD1-R2-2014, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 9. 2019, č. j. 62 Az 2/2019 - 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“), rozhodnutím ze dne 7. 3. 2019, č. j. OAM-439/ZA-ZA04-K07-PD1-R2-2014, žalobci neprodloužilo doplňkovou ochranu dle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 27. 9. 2019 rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle jeho názoru se žalovaný dostatečně neřídil dřívějším závazným právním názorem Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který zrušil jeho předchozí rozhodnutí. Žalovaný své rozhodnutí postavil na závěrech, které neodpovídají informacím o zemi původu založeným ve správním spise, neboť situace vnitřně vysídlených osob na Ukrajině není tak příznivá, jak uvádí. Zároveň žalovaný nezohlednil žalobcův věk a jeho dopad na hledání zaměstnání po návratu do vlasti a rovněž nevzal úvahu, že státní příspěvek vnitřně vysídleným osobám činil v roce 2016 pouze 16 dolarů měsíčně. Také závěry o rodinném zázemí na Ukrajině jsou minimálně předčasné, neboť žalobcovi příbuzní žijí ve venkovské oblasti, kde se obtížně hledá práce, a vzhledem k tomu, že jeho otec pobírá nízký důchod a jeho sestra nepracuje, není zřejmé, jak žalovaný dospěl k závěru, že by se o něj mohli postarat.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Tvrdí, že ve svém rozhodnutí pečlivě odůvodnil a zohlednil všechny okolnosti žalobcova života. Je v produktivním věku a má v zemi původu příbuzné, v zemi původu je rovněž dodržován minimální standard lidských práv. Krajský soud svá tvrzení o nemožnosti přesídlení použil zkratkovitě a pominul ty skutkové okolnosti, které svědčí o důvodnosti stěžovatelova rozhodnutí. Byť se na Ukrajině vnitřně přesídlené osoby potýkají se sníženým ekonomickým standardem a mají potíže s nacházením práce či bydlení, v případě žalobce nelze dojít k závěru, že by se dostal do horšího či odlišného postavení než většina obyvatel. I když je mu 53 let, nelze vyloučit uplatnění na trhu práce, ostatně v České republice pracoval. Není rovněž nutné zabývat se dostatečností jeho finančního zabezpečení v případě návratu do země původu. Většina vnitřně vysídlených osob žila v soukromých ubytovnách. Krajský soud navíc opomněl okolnost, že žalobcova sestra s otcem žijí v Černovické oblasti a jeho syn žije v Kyjevě. Jeho otec sice pobírá na české poměry nízký důchod, ale pouze v porovnání se situací v ČR. Jeho sestra sice nepracuje, ale živí ji její přítel, ten občas pracuje. Žalobce proto může využít pomoci své rodiny.

[5] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Protože se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto

pokračování

nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[8] Kasační stížnost je nepřijatelná. NSS neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

[9] Co se týče rozhodných právních otázek, je vhodné nejprve shrnout průběh celého řízení. Rozhodnutím ze dne 31. 10. 2014, č. j. OAM-439/ZA-ZA04-K07-2014, byla žalobci udělena doplňková ochrana podle § 14 zákona o azylu na dobu 24 měsíců. Stěžovatel shledal, že bezpečnostní situace v místě bydliště žalobce (na Krymském poloostrově) není natolik uspokojivá, aby umožňovala jeho bezpečný návrat do vlasti. Uvedl, že pro „pro-ukrajinské“ občany je život na Krymu obtížný, neboť je Krym pokládán za součást Ruské federace, a návrat tedy nelze po žalobci požadovat. Vnitřně vysídlené osoby z Krymu nemohou využívat svůj majetek na Krymu, a docházejí jim proto úspory. Přestože se příbuzní i úřady snaží zajistit takovým osobám bydlení, možnosti k bydlení se obecně nacházejí ve venkovských oblastech, kde jsou malé šance na nalezení práce nebo jiné obživy. Žalobce nemá možnost zajistit si dlouhodobější zázemí v jiné části Ukrajiny. V případě jeho návratu do vlasti totiž nelze vyloučit přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

[10] Při pohovoru k žádosti o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 5. 1. 2017 (na č. l. 192 správního spisu) žalobce uvedl, že na Ukrajině žije jeho sestra a otec (v Černovické oblasti) a bratr (v Kyjevě). Otec pobírá důchod 1 300 hřiven měsíčně, takže je jeho situace špatná. Sestra nepracuje, pracuje její přítel. Syn dostává stipendium. Sestra a její přítel žijí na vesnici, kde se obtížně shání práce, a ještě finančně pomáhají otci, není tedy kam se vrátit. V České republice žalobce pracuje.

[11] Rozhodnutím ze dne 28. 2. 2017, č. j. OAM-439/ZA-ZA04-K01-PD1-2014, stěžovatel žalobci doplňkovou ochranu neprodloužil. Podle jeho názoru došlo k tak zásadním a trvalým změnám situace v zemi původu žalobce, že udělení doplňkové ochrany již není zapotřebí. V době vydání předchozího rozhodnutí byla situace na Ukrajině zhoršená a ukrajinská vláda nebyla schopna na tento stav dostatečným způsobem reagovat, neexistovala žádná opatření ve vztahu k vnitřně vysídleným osobám. Kromě Doněcké a Luhanské oblasti je již však situace na Ukrajině stabilizovaná. Vláda Ukrajiny považuje za ukrajinské občany i občany trvale žijící na Krymu, poskytuje pomoc vnitřně vysídleným osobám a dbá na dodržování lidských práv a svobod vnitřně vysídlených osob. Žalobce má v zemi zázemí, na západě země žije jeho otec a sestra, v hlavním městě jeho syn, žalobce již dříve pobýval v různých částech Ukrajiny a bude se tedy nacházet v nepoměrně lepším postavení než řada jiných vnitřně vysídlených osob. Situace na Krymském poloostrově je opravdu vážná, nicméně žalobci nic nebrání v usazení v jiné části země.

[12] Rozsudkem ze dne 11. 6. 2018, č. j. 4 Az 26/2017 - 50, městský soud stěžovatelovo rozhodnutí zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ze zpráv obsažených ve správním spisu totiž vyplývá, že se vnitřně vysídlené osoby potýkají s problémy v přístupu k sociálním

službám, administrativní překážky rovněž zůstávají. Neuplatňují se v praxi ustanovení o půlročním bezplatném bydlení, existuje zde diskriminace a obtíže při hledání zaměstnání. Žalobcův věk navíc přesáhl 50 let, takové osoby jsou z důvodu věku zaměstnavateli diskriminovány. O jeho zaměstnatelnosti proto existují reálné obavy. V původním rozhodnutí odůvodnil žalovaný nemožnost vnitřního přesídlení mj. tím, že příležitosti k bydlení se obecně nacházejí ve venkovských oblastech, kde jsou malé šance na nalezení zaměstnání, ale právě na venkově žijí jeho sestra a otec. Tvrzení o zásadním zlepšení perspektivy vnitřního přesídlení tak nemá oporu ve spisu.

[13] Následně při pohovoru ze dne 20. 2. 2019 žalobce zopakoval, že se nemá kam vrátit, že otec má malý důchod ve srovnání se situací v ČR, sestra nepracuje a živí ji její přítel, ten občas pracuje. Syn ještě studuje. Podle informací OAMP se vnitřně vysídlené osoby musí registrovat, aby získaly sociální pomoc od státu. Státní příspěvek činí pro osoby schopné práce 440 hřiven měsíčně, tedy cca 16 dolarů. Sice mají nárok na poskytnutí ubytování, ale úřady nepodnikly efektivní kroky k zajištění trvalého ubytování. Ubytovaní bylo státem hrazeno z 55 %, zbytek je doplácen konkrétní osobou. Většina vnitřně vysídlených osob žila v soukromém ubytování nebo v ubytování poskytnutém dobrovolnými dárci, např. ukrajinská pravoslavná církev nabídla pro tyto účely části klášterů. K nepříznivému postavení těchto osob přispěla řada protichůdných zákonných a byrokratických opatření, která brání jednodušší integraci do hostitelských komunit. Setkávají se s diskriminací i při hledání zaměstnání.

[14] Stěžovatel následně v rozhodnutí ze dne 7. 3. 2019 setrval na svém předchozím názoru a neprodloužil žalobci doplňkovou ochranu. Dospěl k závěru, že situace v Autonomní republice Krym, kde před svým odjezdem z vlasti žil, se od doby, kdy získal doplňkovou ochranu, výrazně nezměnila, území je *de facto* kontrolováno Ruskou federací. Po žalobci tak nelze oprávněně požadovat, aby se vrátil do místa svého původního bydliště. Zabýval se proto tím, zda může bezpečně odcestovat do jiné části Ukrajiny, vstoupit do ní a usadit se. Z hlediska bezpečnostního je přestěhování do jakékoli oblasti pod kontrolou ukrajinské centrální vlády dostatečně účinným řešením proti hrozbě vážné újmy. Vláda se snaží osobám vnitřně vysídleným pomoci, žalobce může pobírat státní příspěvek. Není zranitelnou osobou. Na Ukrajině žijí jeho příbuzní, u kterých může přebývat a využít jejich podpory. Má rovněž možnost se registrovat jako vnitřně vysídlená osoba a pobírat podporu od státu. Nadto může využít prostředky vydělané činností na území ČR k vybudování si nového života v jiné části Ukrajiny. S ohledem na to, že doplňková ochrana je institutem dočasným, měl možnost se materiálně připravit na eventuální návrat na Ukrajinu. Pokud tak nečinil v situaci, kdy pominuly důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, nelze to považovat za důvod k jejímu dalšímu prodloužení.

[15] Městský soud ve zrušujícím rozsudku ze dne 11. 6. 2018 uvedl, že „žalovaný buď žalobci prodlouží doplňkovou ochranu, nebo dostatečnými, relevantními, objektivními, aktuálními a komplexními informacemi prokáže zásadní zlepšení situace vnitřně přesídlených osob na Ukrajině oproti roku 2014, a to zejména vzhledem k individuálním žalobcovým charakteristikám a s důrazem na ty aspekty, které v původním rozhodnutí ze dne 31. 10. 2014

pokračování

považoval za klíčové pro svůj závěr o nemožnosti žalobcova vnitřního přesídlení.“ Správní orgán má možnost proti zrušujícímu rozsudku krajského soudu podat kasační stížnost za tím účelem, aby NSS takový právní názor popřel či korigoval. Pokud tak neučiní a zároveň se závazným právním názorem neřídí, není důvod pro posuzování žalobních námitek týkajících se otázky, která již byla krajským soudem řešena, protože nerespektování právního názoru soudu je dostačujícím důvodem pro zrušení napadeného správního rozhodnutí. Podstatné je, že správní orgán nerespektoval závazný právní názor vyjádřený již v prvním zrušujícím rozsudku. Podle ustálené judikatury NSS má nerespektování závazného právního názoru vysloveného správním soudem ve zrušujícím rozsudku za následek zrušení nového rozhodnutí správního orgánu pro nezákonnost bez dalšího (srov. rozsudky ze dne 18. 9. 2003, č. j. 1 A 629/2002 - 25, č. 73/2004 Sb. NSS, či ze dne 23. 9. 2004, č. j. 5 A 110/2002 - 25, č. 442/2005 Sb. NSS).

[16] Při posuzování možnosti vnitřního přesídlení je nezbytné zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Je třeba se zabývat zejména její dostupností, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), možností vnitřního přesídlení a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřního přesídlení. Rovněž je třeba zvážit bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení (viz rozsudek NSS ze dne 20. 7. 2016, č. j. 1 Azs 113/2016 - 29, bod 25). Z rozsudku NSS ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74, pak vyplývá, že při posuzování možnosti vnitřního přesídlení je nutné posoudit čtyři kritéria: (1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a při jejich posouzení je třeba brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele. Při posuzování eventuality vnitrostátní ochrany v jiné části země původu je tedy kladen důraz na reálnost dané možnosti a její faktickou proveditelnost (viz rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 - 87).

[17] Možnost vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny obecně uznává i NSS. Z novějších rozhodnutí jde např. o usnesení ze dne 5. 1. 2017, č. j. 10 Azs 222/2016 - 48, ze dne 24. 5. 2017, č. j. 2 Azs 59/2017 - 27, ze dne 14. 6. 2017, č. j. 9 Azs 75/2017 - 41, ze dne 10. 7. 2018, č. j. 6 Azs 50/2018 - 31, či ze dne 15. 11. 2018, č. j. 1 Azs 188/2018 - 29. Zároveň je však nutné, aby žalovaný pečlivě s ohledem na osobu žalobce odůvodnil, proč již není prodloužení doplňkové ochrany namístě.

[18] Krajský soud vysvětlil, že stěžovatel nerespektoval závazný právní názor vyslovený městským soudem v prvním zrušujícím rozsudku. Sice si po zrušujícím rozsudku městského soudu vyžádal nové zprávy o zemi původu žalobce a o situaci vnitřně vysídlených osob, ale jeho nové rozhodnutí stále trpí vadami, neboť na základě těchto zpráv dostatečně individuálně neodůvodnil, proč v žalobcově případě již není doplňková ochrana nadále nutná. Stěžovatel následně tyto důvody nastínil v kasační stížnosti, nicméně

tímto způsobem již nemůže zhojit vady svého rozhodnutí. Závěry rozhodnutí ze dne 7. 3. 2019 tedy neodpovídají požadavkům městského soudu, neboť *dostatečnými, relevantními, objektivními, aktuálními a komplexními informacemi neprokázal zásadní zlepšení situace vnitřně přesídlených osob na Ukrajině oproti roku 2014, zejména vzhledem k individuálním žalobcovým charakteristikám*. Krajský soud přesvědčivě vysvětlil, že stěžovatel nezohlednil v novém rozhodnutí žalobcův věk a jeho vyhlídky na nalezení zaměstnání. Není zřejmé, ke komu by se měl žalobce na Ukrajině vrátit, nevyvrátil žalobcovo tvrzení o nemajetnosti otce a sestry a ze zpráv o zemi původu vyplývá, že stát nepodnikl efektivní kroky k zajištění trvalého ubytování vnitřně vysídleným osobám a většina takových osob si musí hledat ubytování v soukromí. Je na stěžovateli, aby srozumitelně s ohledem na osobu žalobce a v souladu s právním názorem městského soudu a judikaturou NSS (zejména požadavkem na dostupnost jiné části země podle rozsudku č. j. 5 Azs 40/2009 - 74) vysvětlil, proč již není nutné žalobci prodloužit doplňkovou ochranu.

[19] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura NSS tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a NSS neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

IV. Náklady řízení

[20] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. března 2020

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu